

Источники и литература

1. Закон Украины «Об инвестиционной деятельности» от 18.09.1991 г., № 1560-XII
2. Закон Украины «О режиме иностранного инвестирования» от 19.03.1996 г., № 93/96-ВР.
3. Закон Украины «Об инновационной деятельности» от 04.07.2002 г., № 40-IV
4. Солдатенко В.В., Стороженко Л.О. Державне сприяння прямим іноземним інвестиціям // Економіка та держава. - 2004. - № 9. - С.32-35.
5. Михайлов В. Внешнеэкономический оборот инвестиционного капитала в Украине в I квартале 2004 года // Обзор украинского рынка. - 2004. - № 5. - С.9.
6. Бузько І.Р., Варта нова О.В., Голубченко Г.О. Стратегічне управління інвестиціями та інноваційна діяльність підприємства. Монографія. -Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2002. - 176 с
7. Черноус Г.О., Варламова Г.О. Аналіз інвестиційного клімату України: рейтингова оцінка // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Економіка. - 2003. - № 66. - С.32-35.
8. Нгуен Тхи Тху Линь. Как увеличить приток иностранных инвестиций? // Обзор украинского рынка. - 2004. - № 1 (65). - С.28-29.
9. Черкасова А.В. Исследование вопроса венчурного финансирования в Украине // направлено в печать.
10. Ю.Баранецкий І.О. Особливості та перспективи розвитку венчурного підприємництва в Україні // Формування ринкових відносин в Україні. -2004.- №4 (35) .- С.46-52.
11. Зябрева Н. Особенности украинского венчура // Компаньон. - 2002. - № 41 (297).-С.32-35.

Попова О.Ю.**ЛОГІСТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ**

Вступ. Забезпечення високих темпів розвитку господарських процесів на вітчизняних підприємствах в значній мірі визначається обсягами інвестування капіталу у відновлення виробничої бази, впровадження інновацій та стабілізацію фінансового стану. Можливість здійснення різноманітних проектів обумовлюється наявністю джерел їх фінансування, доступність яких для суб'єктів господарювання визначається пропонованим рівнем ефективності проектів. Сучасна теорія управління проектами постійно поповнюється новими знаннями в галузі визначення результативності окремих проектних рішень, приділяється певна увага комплексній оцінці ефективності проектної діяльності. В той же час, практичні аспекти цього процесу зводяться до виконання розрахунків без визначення впливу результатів проекту на фінансовий стан підприємства. Це не забезпечує комплексного системного підходу в оцінці ефективності проектних рішень. Тому питання розв'язання теоретичних основ і розробки дієвого науково-практичного апарату комплексної оцінки впливу процесів реалізації проектів на фінансові результати господарювання зберігають свою актуальність.

II. Постановка задачі. Більшість сучасних досліджень в галузі посилення мотивації проектної діяльності, сила якої визначається очікуваними результатами вкладення капіталу, спрямовані на підвищення якості планування кількісних характеристик проектів, формування оптимальних проектних рішень та інше [1, с.163; 2, с.68]. З огляду на це доцільність реалізації будь якого проекту визначається показниками ефективності, наприклад, чистою дисконтованою вартістю, кінцевою вартістю капіталу або внутрішньою нормою прибутковості, які повинні мати як можна більші значення [3]. В той же час інвестиційна діяльність є однією із складових господарської діяльності промислового підприємства, кінцевий результат якої відображається багатьма показниками (рис.1).

Рис. 1 Схема формування фінансового результату господарської діяльності промислового підприємства

Одним з найважливіших підсумкових показників господарської діяльності промислових підприємств є фінансовий результат. Як результат за звітний період можуть бути прибуток чи збиток, що фіксується у формі №2 “Звіт про фінансові результати”, який надає інформацію про доходи, витрати, прибутки та збитки за певний період часу. Як видно з рис.1 на формування фінансового результату господарської діяльності промислового підприємства впливають результати здійснення операційної, інвестиційної, фінансової та надзвичайної діяльності. Враховуючи, що проектна діяльність спрямована на забезпечення відтворювальних процесів на підприємстві, можна дійти висновку, що вона повинна бути спрямована не тільки на забезпечення високого результату інвестування, але й на підвищення загального результату господарської діяльності. Тому метою даної статті є побудова методики оцінки впливу різних за рівнем очікуваних еконо-

мічних результатів проектів на фінансовий результат господарської діяльності підприємства

III. Результати. Оцінимо вплив інвестиційної діяльності, як однієї з найголовніших складових господарської діяльності, на результати господарювання. Для цього розглянемо наступну ситуацію. Випадок, представлений на рис.1а, ілюструє зміну фінансового результату господарювання підприємства з рівня Π_1 до відповідного рівня в кожний момент часу, що пов'язано зі здійсненням технологічно обов'язкового збиткового проекту, що знижує фінансовий результат в початковий момент часу з рівня Π_0 до рівня Π_1 .

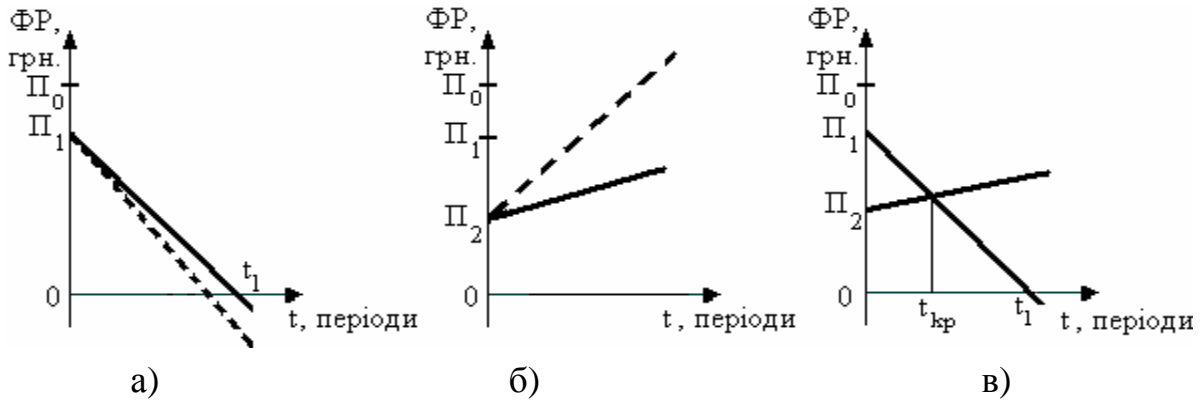

Рис. 2 Оцінка впливу інвестиційної діяльності на фінансовий результат господарської діяльності підприємства (суцільна лінія – сукупний фінансовий результат, пунктир – результат за проектом)

Динаміку фінансового результату підприємства у випадку лінійної залежності параметрів господарської діяльності від часу можна описати наступним рівнянням

$$\Phi P = k_1 t + \Pi_1 \quad (1)$$

де ΦP – фінансовий результат господарської діяльності підприємства, грн.од.;

k_1 – питомий фінансовий результат господарювання з урахуванням реалізації технологічно обов'язкового збиткового інвестиційного проекту, грн./період.

При цьому слід відзначити, що коефіцієнт k може приймати як позитивні, так і від'ємні значення, які характеризують наступні типи динаміки фінансового результату господарської діяльності промислового підприємства: абсолютно стійка динаміка фінансового результату ($k > 0$), стала динаміка фінансового результату ($k = 0$), нестійка динаміка фінансового результату ($k < 0$).

Як видно з рисунка, якщо життєвий цикл збиткового проекту перевищує строк t_1 , то, починаючи з вказаного моменту часу, господарська діяльність промислового підприємства буде вже збитковою. Як захід запобігання появи збитків на підприємстві може бути впровадження прибуткового проекту (пунктир на рис.2б) в початковий момент часу, що зменшує в момент часу $t=0$ фінансовий результат підприємства до рівня Π_2 . Реалізація такого проекту може забезпечити зростання фінансового результату у часі або стале його значення (суцільна лінія), що можна описати наступною залежністю:

$$\Phi P = (k_1 + k_2)t + \Pi_2 \quad (2)$$

де k_2 - питомий фінансовий результат підприємства в разі одночасного здійснення прибуткового та збиткового проектів, грн./період.

При цьому умовою, що відображає необхідність реалізації прибуткового проекту і визначається з рис. 2в, є перебільшення життєвого циклу технологічно обов'язкового збиткового проекту терміну $t_{кр}$

$$t_{кр} = \frac{\Pi_1 - \Pi_2}{k_2} \quad (3)$$

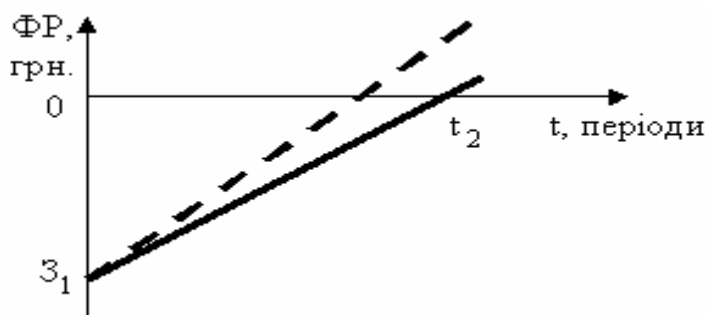

Рис. 3 Оцінка впливу проектної діяльності на збитковий фінансовий результат господарської діяльності підприємства

Найбільший інтерес представляє ситуація кризового стану промислового підприємства, при якому останнє знаходиться на межі банкрутства, оскільки грошові засоби, короткострокові цінні папери і дебіторська заборгованість не покривають навіть його кредиторської заборгованості і прострочених позик. Зрозуміло, що фінансовий результат таких підприємств буде характеризуватися від'ємним значенням (рис.3).

Реалізація інвестиційної діяльності збиткового підприємства можлива тільки за умови наявності зовнішніх джерел фінансування. З огляду на це для підвищення результатів господарювання необхідна реалізація прибуткового проекту. При цьому час досягнення позитивного фінансового результату

необхідна реалізація прибуткового проекту. При цьому час досягнення позитивного фінансового результату

промислового підприємства t_2 можна визначити з наступного рівняння

$$t_2 = \frac{Z_1}{\kappa_3} \quad (4)$$

де κ_3 – питомий фінансовий результат підприємства при здійсненні прибуткового проекту, грн./період;

Z_1 – розмір збитку підприємства в початковий момент часу, грн.

Чим більше значення κ_3 буде закладено в інвестиційну діяльність підприємства, тим раніше буде забезпечена прибуткова діяльність підприємства. Якщо приймається рішення щодо реалізації кількох інвестиційних проектів, то кутові коефіцієнти $\kappa_1, \kappa_2, \kappa_3$ будуть дорівнювати сумі кутових коефіцієнтів окремих інвестиційних проектів, що приймаються до реалізації. Керуючи показником κ , який є інтегральним, можна забезпечити як можна більш швидкий вихід підприємства з кризової ситуації.

Зрозуміло, що економічна сутність кутового коефіцієнту визначається грошовими потоками результатів здійснення проектної діяльності за певний момент часу. За якість моментів доцільно приймати такі періоди, за якими фіксуються в обліковій звітності підприємства основні економічні показники господарської діяльності у відповідності з діючими стандартами бухгалтерського обліку. Зазвичай, це річні показники. Однак, якщо встановлено задачу підвищення фінансового результату за досить малий проміжок часу, то в розрахунках слід враховувати кварталні чи місячні результати проектної діяльності.

Розрахунки з оцінки результатів проектної діяльності були виконані для заводу «Буддеталь» ВАТ ДХК «Донбасшахтобуд» за 12 місяців 2006 року. Виробнича програма заводу орієнтована на споживачів продукції, які відносяться до Міністерства вугільної промисловості. Портфель замовлень складається на 80% з будівельних матеріалів, які поставляються на шахти, де проводять роботи структурні підрозділи холдингової компанії.

Завод «Буддеталь» спеціалізується на випуску бетонних і розчинних сумішей, залізобетонних, металевих виробів. Специфіка виробництва не дозволяє здійснити швидкий перехід на виробництво нових видів продукції. Керівництво заводу і ВАТ ДХК «Донбасшахтобуд» впровадили ряд заходів щодо модернізації технологічної лінії виробництва бетону. Для цього було здійснено заміну матеріалу інертного наповнювача. Перехід на золошлак дозволило знизити собівартість продукції на 2,8% й удосконалити експлуатаційні характеристики як товарного бетону, так и збірного залізобетону. Технологічний процес виготовлення золошлакобетону здійснюється у трьох підрозділах: підрозділ з виготовлення портландцементу (перший підрозділ), підрозділ з виготовлення золошлакової суміші (другий підрозділ), підрозділ з виготовлення золошлакобетону марок М100, М200, М300, М400 (третій підрозділ). Результати розрахунків представлені у таблиці 1.

Таблиця 1. Розрахунок прогнозних витрат інвестиційної діяльності заводу «Буддеталь» ВАТ ДХК «Донбасшахтобуд» у 2006 році

Місяці	Прибуток, грн./т	Собівартість продукції, грн./т	Внутрішня ціна, грн./т	Обсяг виробництва, т	Сукупні витрати проектної діяльності, грн.
1	3,35	151,59	154,94	132	20452
2	3,35	148,04	151,39	133	20135
3	3,35	151,70	155,05	164	25428
4	3,35	158,33	161,68	158	25545
5	3,35	156,59	159,94	157	25110
6	3,35	164,35	167,70	184	30857
7	3,35	152,30	155,65	88	13697
8	3,35	125,69	129,04	122	15743
9	3,35	149,47	152,82	37	5654,4
10	3,35	154,87	158,22	100	15822
11	3,35	154,88	158,23	43	6804,1
12	3,35	99,28	102,63	81	8313

Розрахунок результатів проектної діяльності приведено в таблиці 2.

Таблиця 2. Розрахунок прогнозних надходжень і прибутку від проектної діяльності заводу «Буддеталь» ВАТ ДХК «Донбасшахтобуд» у 2006 році

Місяці	Ціна продукції, грн./т	Обсяг виробництва, т	Надходження від інвестиційної діяльності, грн.	Витрати інвестиційної діяльності, грн.	Прибуток, грн.	Амортизація, грн.	Чистий результат інвестиційної діяльності, грн.
1	167,51	132	22192	20452	1740	1997	3737
2	167,51	133	22200	20135	2065	1998	4063
3	167,51	164	27423	25428	1995	2468	4463
4	167,51	158	26395	25545	850	2376	3226
5	167,51	157	26255	25110	1145	2363	3508
6	167,51	184	30857	30857	0	2777	2777
7	167,51	88	14772	13697	1075	1329	2404
8	167,51	122	20371	15743	4628	1833	6461

9	167,51	37	6240	5654,4	585,6	562	1147
10	167,51	100	16778	15822	956	1510	2466
11	167,51	43	7257,3	6804,1	453,2	653	1106
12	167,51	81	13550	8313	5237	1220	6457

На основі отриманих даних про рівень надходжень та витрат проектної діяльності заводу можна оцінити її вплив на підсумки господарювання підприємства. Прогнозні фінансові результати господарської діяльності підприємства за 12 місяців 2006 року в разі відмови від інвестування підрозділів з виробництва золошлакобетону мали б наступні значення: січень 51269 тис.грн., лютий 36107 тис.грн., березень 45669 тис.грн., квітень 49623 тис.грн., травень 51617 тис.грн., червень 49668 тис.грн., липень 43224 тис.грн., серпень 42915 тис.грн., вересень 48953 тис.грн., жовтень 60037 тис.грн., листопад 62839 тис.грн., грудень 56359 тис.грн. Графічну інтерпретацію динаміки фінансового результату підприємства і результатів інвестування приведено на рис. 2.

Як бачимо з рис.2. в разі відмови від створення підрозділів з виробництва золошлакобетону фінансовий результат підприємства буде характеризуватися як абсолютно стійкий ($k=1263,1$) і мати тенденцію до зростання у часі. При цьому коефіцієнт k розраховано на основі рівняння лінії тренду, побудованого на основі даних про рівні результатів за 12 місяців. В той же час реалізація інвестиційної діяльності має від'ємне значення коефіцієнту ($k=-43,992$), що може призвести до появи збитків вже через 85,7 місяців (для цього необхідно, щоб рівняння тренду дорівнювало нулю, тоді момент часу появи збитків t буде визначатися як $t=3770,6/43,992=85,7$ місяців). Однак, незважаючи на негативну динаміку інвестування, підсумкові результати господарювання заводу „Буддеталь” при включенні в загальний фінансовий результат результатів інвестиційної діяльності будуть зростати у часі ($k=1219,1$), що свідчить про зберігання прибутковості підприємства. Слід відзначити, що в цьому випадку загальний підсумок господарської діяльності буде зростати більш повільними темпами ніж фінансовий результат в разі відмови від інвестування підрозділів з виробництва золошлакобетону. Тому реалізацію проектної діяльності слід вважати доцільною для підприємства.

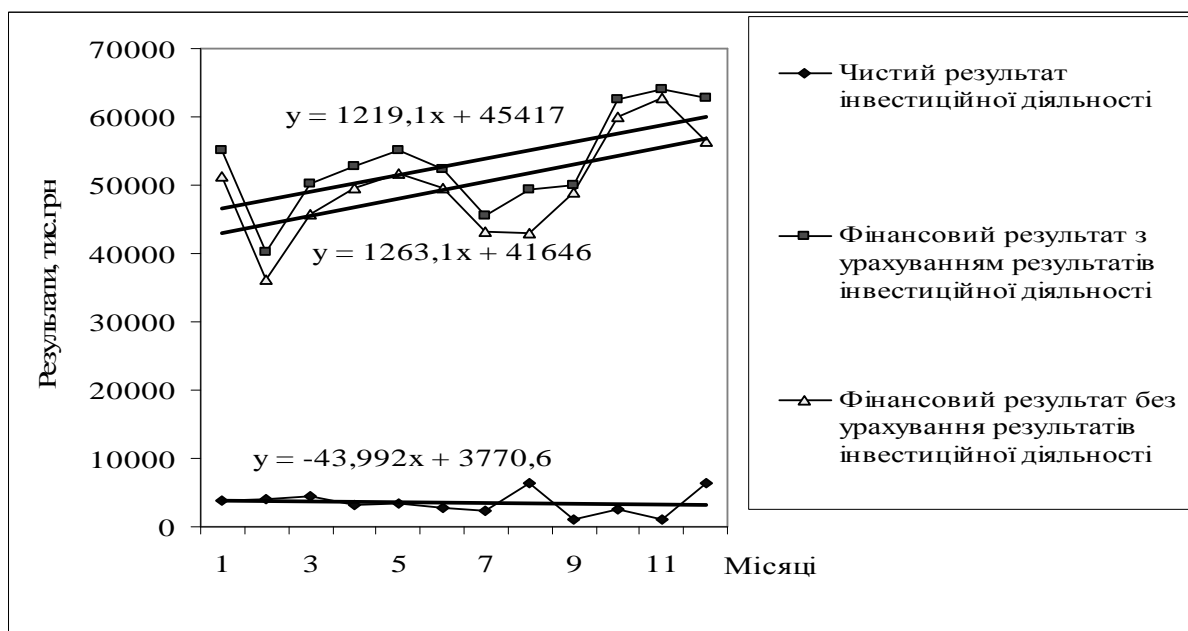

Рис.2 Прогнозна динаміка підсумків господарювання заводу „Буддеталь” ВАТ ДХК „Донбасшахтобуд” у 2006 році

Однак, якщо життєвий цикл виробництва золошлакобетону буде перебільшувати момент часу появи збитків, то необхідно впровадження іншого інвестиційного проекту, який буде характеризуватися зростаючою динамікою прибутку. Час появи збитків можна отримати в разі порівняння виразів для трендів фінансових результатів без і з урахуванням результатів проектної діяльності.

$$1219,1 \cdot x + 45417 = 1263,1 \cdot x + 41646$$

$$x = 85,7 \text{ місяців}$$

Таким чином, при перевищенні строку експлуатації інвестиційного об'єкту з виробництва золошлакобетону терміну 85,7 місяців, необхідно прийняття відповідних управлінських рішень з підвищення підсумків господарювання за рахунок відмови від даної продукції або прийняття до реалізації інших прибуткових інвестицій.

Висновки. Використання запропонованих схем оцінки впливу інвестиційної діяльності на загальні результати господарювання промислового підприємства дозволяють наглядно представити наслідки здійснення різних за рівнем ефективності проектів на сукупний фінансовий результат і своєчасно, як на стадії планування, так і на стадії їх реалізації попередити можливе погіршення фінансового стану підприємства і забезпечити необхідні темпи економічного зростання. При цьому підходи до визначення результатів проек-

ту діяльності визначаються специфікою інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання – здійснення залежних і незалежних проєктів, продукція, виготовлена в результаті реалізації яких або продається за межі підприємства, або споживається в технологічному процесі діючого підприємства, що дозволяє коригувати інвестиційні плани і забезпечує досягнення сталості його фінансового стану. Апробація запропонованих моделей оцінки впливу результатів інвестування в практиці господарської діяльності заводу “Буддеталь” ВАТ ДХК “Донбасшахтобуд” у 2006 році дозволяє стверджувати їх достовірність та значущість при прийнятті управлінських рішень з забезпечення підвищення підсумків господарювання промислових підприємств.

Джерела та література

1. Фіщенко О.М. Оптимізація фінансування інвестиційного проєкту на основі сітьових моделей // Наукові проєкти Донецького державного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 49. – Донецьк, ДонНТУ, 2002. – 246 с. – С.163-174.
2. Біла Н.Г. Інвестиційна складова промислової політики // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2006. - №1 (21). – 202 с. – С. 68-77.
3. Активізація і підвищення ефективності інвестиційних процесів на підприємствах / Хобта В.М., Попова О.Ю., А.В. Мешков: Монографія / НАН України. Ін-т економіки пром-сті. МОН України. ДонНТУ. – Донецьк, 2005. – 343 с.

Кобзева К.В.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вступ. Сучасний стан розвитку економіки України свідчить про те, що в нашій країні сформувалася економіка орієнтована на експорт. За даними Держкомстату на експорт поставляється до 80% прокату чорних металів, що дозволяє Україні виходити в першу десятку країн - експортерів цього виду продукції [2]. На сучасному етапі обсяги виробництва металу в Україні у декілька разів перевищують поточні потреби української промисловості тому стратегічним напрямком розвитку металургійних підприємств залишається іноземний ринок. З цих умов актуальною стає проблема удосконалення експортної діяльності металургійних підприємств.

Питанням експортної діяльності України надавали увагу такі вітчизняні науковці як В. Козик [3], А. Кредисов [4], Ю. Макогон [5], І. Майорова [6], Ю.Чентуков [7] та інші.

Постановка завдання. Необхідно дослідити глобальні тенденції розвитку світової торгівлі металопродукцією та визначити місце України у ньому; встановити на підставі аналізу літературних джерел напрями розвитку та удосконалення експортної діяльності металургійних підприємств.

Результати. Металургійна промисловість – основна експортна галузь України й головне джерело надходження іноземної валюти в країну, що дозволяє Національному банку України накопичувати валютні резерви, а уряду – виконувати зовнішні боргові зобов'язання. Головні експортери металургійної продукції в Україні – крупні інтегровані фінансово-промислові структури: «Індустріальний союз Донбасса», «Приват», «Смарт-груп».

Україна залишається ледве не єдиною країною, яка продовжує виплавляти сталь у мартенівських печах. Сьогодні цим методом виробляється близько 47% вітчизняного металу, собівартість якого на 5-10% вище, ніж у конверторах чи електродугових агрегатах. Для порівняння, у Росії цей показник дорівнює 23,7%, в іншому світі – 3,6%. Прогресивним методом безупинного розливання Україна виробляє лише 30% металу, тоді як у Росії – 52%, у світі – 89% [13].

Металургійний комплекс України містить у собі більш 400 підприємств, причому велику частину складає чорна металургія. За обсягами виробництва чорна металургія посідає перше місце серед промислових галузей економіки України. Обсяг продукції, яка виробляється нею, досягає 30% від загального виробництва в країні. Вона надає більш 40% валютних надходжень. У галузі зайнято майже 10% працюючих, тому чорна металургія має для України важливе економічне, і соціально-політичне значення [1].

На розвиток експортної діяльності України суттєво вплинули такі чинники:

- постійне зростання обсягів експорту в цінових і кількісних показниках упродовж усього періоду (за винятком 1998-1999 рр.);
- експортна спрямованість економіки України;
- перевага в товарній структурі експорту продукції з низьким ступенем обробки і досягнень науково-технічного прогресу (домінування сировинного експорту);
- перевага в географічній структурі експорту частки країн з відносно невисоким рівнем розвитку економіки (за рахунок обмеженого доступу до ринків країн ЄС і США);
- порушення антидемпінгових процесів проти українських експортерів металургійної продукції під час спроби прямого доступу на ринки країн СОТ [2].

Зовнішня торгівля металопродукцією посідає головне місце як за обсягами експорту, так і за коштами, які отримуються (табл. 1) [9].